

राज्यातील तुरुंगातील कापड
उद्योगासाठी राष्ट्रीय हातमाग विकास
महामंडळाकडून सूत धागा थेट खरेदीस
मान्यता.

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग,
शासन निर्णय क्र.जे.ए.ल.ए.म.-०८२५/प्र.क्र.१६६/तुरुंग-२
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक ०६ फेब्रुवारी, २०२६.

संदर्भ:- क्षेत्रिय अधिकारी, राष्ट्रीय हातमाग विकास महामंडळ लि.यांचे पत्र क्र.एनएचडीसी/
क्षेत्रिय कार्यालय-अहमदाबाद/२५-२६/१०१, दि.३१.१२.२०२५.

प्रस्तावना:-

राज्यातील कारागृहात बंद्यांच्या सुधाराणा कार्यक्रमांतर्गत, विविध उद्योगांमध्ये कौशल्य विकास प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविले जातात. त्या उद्योगांपैकी एक वस्त्रोद्योग आहे. या कौशल्य विकास प्रशिक्षणाच्या माध्यमातून, बंद्याकडून गणवेश, टॉवेल, बिछायती व सतरंजी इ. कापडी वस्तु तयार केल्या जातात. तसेच विविध विभागांकडून कारागृह प्रशासनाकडे कापडी वस्तुंची नियमीतपणे मागणी देखील नोंदविली जाते आणि कारागृहातील प्रशिक्षित बंद्याकडून क्षमतेप्रमाणे वस्तु तयार करून मागणीची पूर्तता केली जाते.

सद्यस्थितीत कापडी वस्तु तयार करण्यासाठी सूत धागा खरेदीकरीता निविदा प्रक्रिया राबविली जाते. आतापर्यंतचा अनुभव असा आहे की, निविदा प्रक्रियेमध्ये बराच वेळ वाया जात असे. तसेच निविदा प्रक्रियेत पात्र ठरलेल्या निविदाकांरापैकी काही निविदाकार वर्षानुवर्षे तेच आहेत. त्यामुळे निविदा प्रक्रियेचा स्पर्धेचा उद्देश्य सफल होत नाही. परिणामी अशा, निविदाकारांडून चढ्या दराने कच्च्या मालाची खरेदी केली जाते.

राष्ट्रीय हातमाग विकास महामंडळ लि. (NHDC) हा केंद्रीय वस्त्रोद्योग मंत्रालयाच्या अंतर्गत भारत सरकारचा उपक्रम आहे. सद्यस्थितीत NHDC त्यांच्या General Scheme अंतर्गत गुजरात, छत्तीसगड, केरळ, त्रिपुरा आणि मध्य प्रदेशसह, अनेक राज्यांमधील तुरुंग उद्योगांना, त्यांच्या आवश्यकतेनुसार विविध प्रकारच्या धाग्यांसह, रंग आणि रसायनांचा पुरवठा करत आहे.

क्षेत्रिय अधिकारी, राष्ट्रीय हातमाग विकास महामंडळ लि.(NHDC) यांनी त्यांच्या संदर्भाधीन दि.३१.१२.२०२५ पत्रान्वये, कारागृहातील वस्त्रोद्योग विभागाच्या गरजानुसार, सूताच्या सर्व प्रकारच्या धाग्यांचा, तसेच रंगांचा आणि रसायनांचा पुरवठा करून, सेवा देण्यास महामंडळ इच्छुक असल्याचे कळविले आहे.

चालू आर्थिक वर्षात सूत धागा खरेदी करण्यासाठी अद्याप निविदा प्रक्रिया पूर्ण झालेली नाही. NHDC हा भारत सरकारचा उपक्रम असून, त्यांच्या सूत धाग्याची गुणवत्ता चांगली आहे. तसेच त्यांचे दर कारागृह विभागाच्या निविदेच्या दरापेक्षा कमी आहेत आणि निविदा प्रक्रियेसाठी लागणाऱ्या मोठ्या प्रमाणावरील मनुष्यबळ व श्रमाची बचत होईल. NHDC कडून सूत धागा खरेदी करणे शासनास आर्थिकदृष्ट्या व प्रशासकीयदृष्ट्या फायदेशीर ठरेल. त्यामुळे राज्यातील तुरंगातील वस्त्रोद्योगासाठी महामंडळाकडून सूत धागा थेट खरेदी करण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

राज्यातील कारागृहातील वस्त्रोद्योग विभागासाठी आवश्यक सूत धागा (कच्चा माल), रंग व रसायने इ. माल राष्ट्रीय हातमाग विकास महामंडळ (NHDC) यांच्याकडून थेट खरेदी करण्यास (निविदा प्रक्रिया न राबविता) या आदेशाब्दारे मान्यता देण्यात येत आहे.

३. राज्यातील कारागृहातील वस्त्रोद्योग विभागासाठी आर्थिक वर्ष २०२५-२६ करीता खालील ८ प्रकारच्या सूत धाग्याची खरेदी करावयाची असून, पुढील आर्थिक वर्षापासून वस्त्रोद्योगासाठी लागणारा सूत धागा खाली नमूद केलेल्या अटी व शर्तीच्या अधिन राहून खरेदी करण्यात येईल.

Sr.No.	Cotton Variety / Count
1	6s OE Cotton Yarn
2	10s OE Cotton Yarn
3	20s K RF Cotton Yarn
4	30s K RF Cotton Yarn
5	2/20s K RF Cotton Yarn
6	2/30s K RF Cotton Yarn
7	2/40s K RF Cotton Yarn
8	2/60s K RF Cotton Yarn

अटी व शर्ती:-

- १) अपर पोलीस महासंचालक व कारागृह सुधारसेवा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (अ.पो.म.सं.) यांनी यांनी NHDC कडे विहित वेळेत मागणी नोंदवून, कच्चा माल पुरवठा होणेबाबत पाठपुरावा करावा.
- २) NHDC चे दर हे जीएसटी, वाहतूक, लोडिंग आणि अनलोडिंग याच्यासह निश्चित केलेले असतात, त्यानुसार राज्यातील सर्व कारागृहांना सूत धागा पुरवठा होत असल्याची अ.पो.म.स.कारागृह, पुणे यांनी दक्षता घ्यावी.
- ३) अ.पो.म.स.कारागृह, पुणे सूत धागा खरेदी करतांना, NHDC ने इतर राज्यांना पुरवठा केलेल्या दरापेक्षा आणि त्यांच्या वेबसाईटवर प्रसिद्ध केलेल्या दरापेक्षा जास्त नाही याची खात्री करावी.
- ४) कारागृहातील वस्त्रोद्योग विभागास NHDC कडून पुरवठा होणाऱ्या कच्च्या मालाची गुणवत्ता तपासून घ्यावी.

- ५) NHDC कङ्गन खरेदी केलेल्या कच्च्या मालाची देयके प्रलंबित राहणार नाहीत, याची दक्षता घ्यावी.
४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा सांकेताक २०२६०२०६१८३२२८१४२९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सुग्रिव धपाटे)
सह सचिव, गृह विभाग

प्रत,

१. मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे अपर मुख्य सचिव.
२. मा.राज्यमंत्री, गृह (ग्रामीण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.राज्यमंत्री, गृह (शहरे) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. अप्पर पोलीस महासंचालक व महानिरिक्षक कारागृह व सुधारसेवा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
५. क्षेत्रिय अधिकारी, राष्ट्रीय हातमाग विकास महामंडळ लिमिटेड.
६. महालेखापाल, महाराष्ट्र (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई-१/नागपूर-२.
७. सर्व कारागृह उपमहानिरीक्षक.
८. अधिक्षक, सर्व मध्यवर्ती/जिल्हा कारागृहे
९. उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १०.वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ११.निवड नस्ती (तुरुंग-२).